

Täysistunto

Tiistai 22.3.2022 klo 14.00—15.26

7. Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilun voimassaolon jatkamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 17/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 2/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Mennään yleiskeskusteluun, ja mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pekonen.

Keskustelu

15.14 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan kuntakokeilulain voimassaoloa jatkettavaksi 31.12.2024 asti, jotta TE-palveluiden järjestämisestä kuntapohjaisesti voidaan saada lisää kokemuksia, jotka ovat tarpeen valmisteltaessa TE-palveluiden pysyvää siirtoa kuntiin. Maaliskuun 2021 alussa voimaan tullut työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettu laki on nykyisellään voimassa 30.6.2023 asti. Kyseisellä lailla TE-toimistojen tehtäviä on siirretty kuntien vastuulle.

Lakimuutoksen valmistelussa on esityksen mukaan ilmennyt myös eräitä muita muutostarpeita, joiden toteuttamista ehdotetaan samassa yhteydessä.

Hallituksen esityksen mukaan kuntakokeilun jatkamisella mahdollistetaan työllisyyden hoidon palvelumallien kehittäminen edelleen vuosien 2023 ja 2024 aikana ennen TE-palveluiden järjestämisen pysyvää siirtoa. Jatkamalla kuntakokeilua TE-palveluiden asiakkaat voidaan säästää tarpeettomilta siirroilta valtion ja kunnan toteuttamien TE-palveluiden välillä. Lisäksi TE-toimistojen henkilöstö säästyy ylimääräisiltä siirroilta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa useampi taho nosti esille työllisyyden kuntakokeilujen resursseihin liittyviä näkökohtia. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta viittaa tältä osin aiemmin antamaansa mietintöön, jossa valiokunta muun muassa toteaa pitävänsä välttämättömänä, että kokeilun toimeenpanon asianmukaisesta resursoinnista huolehditaan. Resursoinnin riittävyyttä on tarpeen arvioida määrääjoin, jotta työnhakijoiden lakisääteisen palvelun toteutuminen ei vaarannu. Mahdolliset lisäpanostukset työllisyyden hoitoon on jaettava tasapuolisesti kokeilukuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen kesken ja huomioiden tapahtuvat muutokset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2022 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää lisäksi tärkeänä, että kokeilualueen kuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen yhteistyö sujuu joustavasti siten, että henkilöstö- ja muita resursseja hyödynnetään tehokkaasti. Valiokunta painottaa palveluiden saatavuuden osalta aiemmin esittämiään huomioita siitä, että kuntakokeiluun liittyy mittavia henkilöstö- ja toimivaltamuutoksia, jotka vaikuttavat siihen, miten ja millaista palvelua niin kuntakokeiluun osallistuvat kuin sen ulkopuolella olevat asiakkaat saavat. Valiokunta tähdentää asiakkaan näkökulmaa ja toteaa, että vaikka kokeilussa jonkinasteinen ero palvelutarjonnassa on hyväksyttävä, on tärkeää varmistaa kaikkien kokeilun kohderyhmään kuuluvien ja työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaiden riittävä palvelu.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen.

Arvoisa puhemies! Tämä mietintö on yksimielinen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Koskela.

15.17 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksellä halutaan pidentää työllisyyden edistämisen kuntakokeilua aina vuoden 24 loppuun asti. Nykyiselläänhän laki on voimassa vuoden 23 kesäkuun loppuun asti, ja kokeilun tavoitteena on lopulta siirtää TE-palvelut kuntien vastuulle. On hyvä, että työttömiä ei siten tulla väliaikana pompotamaan kuntien ja TE-palveluiden välillä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta puoltaa yksimielisesti lain hyväksymistä hallituksen esityksen mukaisesti.

Valiokunta muistuttaa aivan oikein siitä, että kokeilun asianmukaisesta resursoinnista pidetään huolta. Olemme nähneet aivan liikaa hyvää tarkoittavia lakiesityksiä, jotka ovat olleet aliresursoituja. Oppivelvollisuus uudistus ja sitova hoitajamitoitus ovat selvimpiä esimerkkejä näistä. Uudistus ilman riittävää resursointia voi tarkoittaa tosiasiaassa tilanteen huononemista.

Tässä yhteydessä haluaisin nostaa esiin myös toukokuussa muuttuvat työllisyyspalvelut. Työnhakijoille on tulossa lisää työnhakuvälitteitä ja tapaamisia virkailijoiden kanssa. Työpaikkoja pitäisi hakea kuukaudessa neljä kertaa, tai uhkana on työttömyysedun katkeaminen. Uusi malli on pitkälti sama kuin Sipilän hallituksen hetkeksi haudattu aktiivimalli. Uudistuksen tavoitteena on saada 9 500 uutta työllistä. Tähän ei ilmeisesti lasketa niitä 1 200:aa uutta virkailijaa, jotka työllisyyspalveluihin tullaan sitten tarvitsemaan.

STTK:ssa on laskettu, että työllisyyspalvelujen uudistus lisää kontakteja 150—210 prosenttia, mutta rahoitusta lisätään vain 40 prosenttia — tämä yhtälö ei tule kyllä toimimaan.

Uusi työllisyyspalvelujen malli keskittyy pitkälti uusiin työttömiin, ja kentältä on oltu jo etukäteen huolissaan siitä, että pitkäaikaistyöttömät jäävät syrjään. Riski on erityisen iso ensi vuonna, kun pitkäaikaistyöttömien palvelut siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Tähän asti kunnat ovat vastanneet koko palveluketjusta sen käynnistämisestä alkaen. Löytyykö hyvinvointialueilta riittävää motivaatiota tai osaamista huolehtia pitkäaikaistyöttömistä?

Pitkäaikaistyöttömät hyötyisivät siitä, että heitä ei siirreltäisi kontaktilta toiselle vaan olisi yksi ja sama tuttu luottovirkailija. Jo nyt meillä on ollut ongelmaa, että työllisyyspalveluissa on valtava määrä täysin uutta ja kokemattonta henkilökuntaa. Kyllä TE-palveluissa pitää olla riittävästi kokenutta työvoimaa, joka perehdyttää uudet ja jonka puoleen uudet virkailijat voivat ongelmatilanteissa kääntyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2022 vp

Arvoisa puhemies! Valitettavasti ongelmaa tulee olemaan jatkossakin, kun nämä 1 200 uutta virkailijaa palkataan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Taimela.

15.20 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Tällä vaalikaudella on tehty useampia uudistuksia työllisyyspalveluiden kohdalla, ja se tietysti kävi myös tuossa äskeisessä puheenvuorossa esille. Nyt vuorossa on kuntakokeilulain voimassaolon jatko, ja tämä jatko on tärkeä, jotta TE-palveluiden järjestämisestä kuntapohjaisesti saadaan lisää kokemuksia. Nämä kokemukset ovat äärimmäisen tärkeitä ja tarpeellisia, koska nyt samalla todellakin valmistellaan TE-palveluiden pysyvää siirtoa meillä sinne kuntiin. Toki jatko on mielestäni myös siitä syystä tärkeä, että asiakkaat ja henkilöstö voivat säästyä tarpeettomilta siirroilta.

Sitten mitä tulee tähän valiokuntakuulemiseen, se viesti, mikä tuli useammalta taholta niin näissä valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kuin varmasti myös henkilökohtaisissa viesteissä, joita tuli varsinkin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenille, kenties muillekin edustajille, kertoo siitä todellisesta huolesta, joka liittyy resursseihin meidän työvoimapaalveluissa. Ja se kävi tässä äskeisenkin edustajan puheenvuorossa hyvin esille, että kun paljon tehdään työllisyyspalveluiden kohdalla muutostöitä ja lakimuutoksia, niin toki se sitten aina tuo helposti myös lisää työtä ja aiheuttaa paineita näihin resursseihin. Työnhakijoiden lakisääteisen palvelun toteutuminen ei saa kuitenkaan missään tapauksessa vaarantua, ja mahdolliset lisäpanostukset työllisyyden hoitoon on löydettävä, ja niiden riittävyyttä on tarpeen tietysti määrääjain arvioida.

Valiokunnassa me tähdensimme vielä tätä asiakkaan näkökulmaa ja totesimme, että vaikka kokeilussa jonkinasteiset erot tässä palvelutarjonnassa on hyväksyttävä ja ne ovat kuitenkin myös realismia, niin on tärkeää varmistaa kaikkien kokeilun kohderyhmään kuuluvien ja työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaiden riittävä palvelu yhdenvertaisesti ja tasavertaisesti. Itse ajattelin, että tämä on tärkeää huomioida ihan jo siitäkin näkökulmasta, että lain henki ja tavoite eivät missään tapauksessa tule täyttymään, ellei tuo käytännön tila toteudu noin kuin valiokunnan mietintötekstissä aivan lopuksi totesimme. Elikkä yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus ovat tämän lain henki, ja niiden on myös toteuduttava.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 17/2022 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.